

A RÖVIDFILM

fesztivál mellett a rómainra is felfigyelt volna a magyar sajtó, a kapott kép nem lett volna olyan sötét. Két magyar kisfilm, a Szőnyi István festőművésze által készült dokumentumfilm és az »Egy másodperc története« megnyerte a fesztivál II. és III. díját.

Annyi azonban bizonyos, hogy Oberhausen leckéje erős; és hatásában bizonyosan pozitív. Új utak keresésére, a tartalmi és formai problémák újszerű, az eddiginél művészebb és hatásosabb megoldására sarkallja a kisfilmek művészeit. A Budapest Filmstúdió rendezői, operatőrjei, dramaturgjai fölemlítik a szűkös anyagi lehetőségeket. Annyi bizonyos, hogy esetenként sok mulhat ugyan a pénzen, de nemcsak itt van a problémák gyökere. Az is nyilvánvaló, hogy a kisfilm-művészek ambíciója előbb-utóbb megkopik abban az elég általános visszhangtalanságban, amely még jelentős műveiket is fogadja. A művészek telve vannak a forgalmazási szervek elleni kifogásokkal. Kevésnek tartják a kópiák számát, nem értik, miért kell titokban vetíteni a kisfilmeket, kritika alig szól róluk, plakáton sehol sem hirdetik műveiket. Szeretnék, ha megszületne valami olyasfajta rendelkezés, amely kötelezővé tenné vagy premizálhatná a mozikban a kisfilmek vetítését. Tény az, hogy a kisfilmek gazdasági rentabilitását kimutatni nem lehet; a helyáratat a

A monguzok szigete

Az Oberhausenben néhány hónappal ezelőtt lezajlott Nemzetközi Kisfilm-fesztiválon a magyar filmművészet alkotásai közül egyetlen egyet sem díjazott a zsűri. A fesztivál növekvő tekintélye és nyilvánvaló pártatlansága csak fokozta a kudarc keserűségét, a beszámoló és a tudósítások pedig szinte teljes egyöntetűséggel állapították meg a magyar kisfilmgyártás színvonalának hanyatlását. De ha az oberhauseni

Egy modell öt napja

ÚJ ÚTJAI

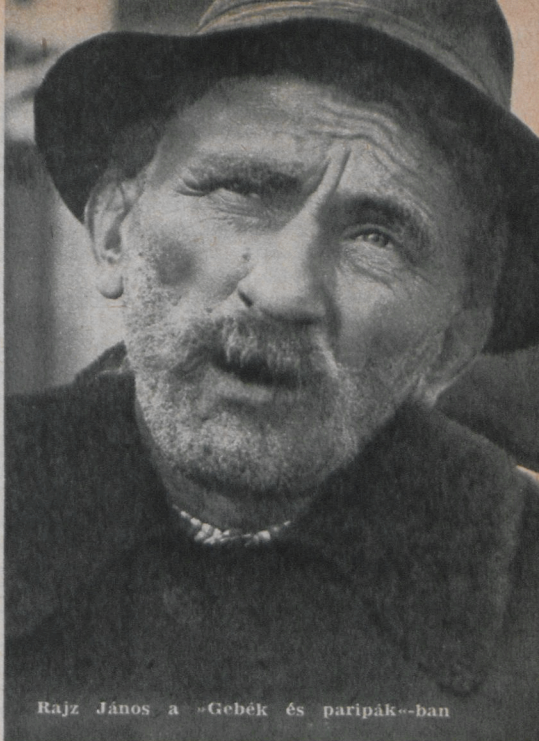
játékfilmért amúgy is megfizeti a néző. De tény az is, hogy a tudományos, ismeretterjesztő és egyéb kisfilmek a kulturális forradalom hatásos fegyverei.

És senki sem szeret filmet csinálni az archívum számára.

*

A kisfilmek művészei maguk is érzik, hogy kifogásaik, perlekedésük a forgalmazó szervekkel stb. semmiképpen sem adnak választ a sürgető kérdésre: hogyan tovább? De a válasz azért születőben van.

Mindenekelőtt megszületett és megfogalmazás nélkül ugyan, de érvényesül az érzelmi telítettség iránti fokozott igény. Példaként említjük, hogy készül most egy film Goldman Györgyről, a mártírhálált halt kitűnő proletárművészről. Szinte látjuk, hogyan festett volna néhány esztendeje egy ilyen dokumentum-ismeretetés. Tárlókat láttunk volna, benne leveleket, emléktárgyakat előbb közlelről, majd totálban, azután egy-két művet premier-planban stb. miközben a narrátor érces hangon olvasta volna az értékelő szöveget. Most másképpen fogtak a megvalósításhoz. Vizió-szerűen indul a film: a világmindenség fényeit látjuk, a makrokozmosz csodáját. S a kozmosz térein itt-ott: mécsesek lobognak. Ebbe a képbe

Rajz János a „Gébék és paripák”-ban

tör bc, hallatlan brutalitással egy páncélos ököl: sorra elnyomja, elfojtja a fényeket. Így nagy és igaz szimbólumokkal, filmszerű eszközökkel vezet végig tekintetünket a film az antifasiszta harc művészmártírjának életútján. Talán érzékelhető ezen a példán is, mennyire megnövekedett a művészek érdeklődése az egyelőre jobb elnevezés híján kísérleti filmnek elkeresztelt műfaj iránt.

Nem ártana egyébként egyszer megnézni: mi is voltaképpen ez a bizonyos kísérleti film? Mert most inkább csak annyit tudunk, hogy mi *nem*. (Ilyenfajta problémákkal találkozunk a filmgyárban.) Tehát: nem rövid játékfilm, mint a *Szánkó* volt, nem is dokumentumfilm, mint az *Utolsó felvonás*, de nem ismeretterjesztő, mint a *Monguzok szigete*... Hanem novellafilm? Vagy filmnovella? Egyik sem. Pedig film, amely néhány száz méteres szalagon erős érzelmi hatást képes kiváltani a nézőből. Film, amelynek alkotói a kép leíró realitásán túlmenően leginkább a szimbólumok és vizuális asszociációk felhasználásával egy mélyebb, értelmű realitást fejeznek ki: a mondanivaló realitását; mint egy Krúdy-novella, ami nem is novella a szó műfaji értelmében. Modern? Minden bizonnyal az. És buktatói vannak. Nem szabad modernistává torzulnia: e torzulástól csak a magasrendű, szocialista tartalom élményalkotó ereje mentheti meg.

A röviddel ezelőtt bemutatott »Harcban születtek« című rövidfilm megvalósítási módja is már ezeket az új elképzeléseket tükrözte. A film jó néhány hibája is megmutatta, hogy ez az út nem járhatóan, s hogy elindulva rajta felfedezetlen tájakra, a kifejezés lehetőségeinek új birodalmába juthatunk.

Az előkészületben levő forgatókönyvek száma lényegesen nagyobb,

A MAGYAR FILMOGRÁFIA I.

című dokumentumkötet
VII., Dohány utca 1/c.
alatt vásárolható meg

NAGY VILÁG

ÖT ÉRDEKES ELBESZÉLÉS
A JÚNIUSI SZÁMBAN:

SICSIRO FUKAZAVA

Japan író díjnyertes elbeszélése:
ZARÁNDOKÉNEK

GAVIN LAMBERT

angol író magyar vonatkozású
elbeszélése:

EGY KALIFORNIAI GRÓFNÉ

SÓLEM ALÉHEM

jiddis író vidám elbeszélése:
A JÓTANÁCS

ANDRÉ DHÔTEL

francia író szerelmes témájú
novellája:

KI VOLT JANVIER ŪR?

MARTIN VIERTEL

német író satirikus novellája:
A MEDVEVADÁSZAT

ÁRA 12,— FT

mint a gyár kapacitása. Így egészséges verseny alakulhat ki a témák között. Film készül a többi között a raddarról, az ultrahangról, Haydn életéről, az álomról, a felhőkről, a geofizikai évről, a televízióról, a világegyetem szerkezetéről stb.

E készülők filmek befejezésekor, a premieren mérhetjük majd le, hogy mennyi vált ténylegesen valóra az útkereső, a műfaj megújítására törekvő tervek közül.

Az alkotók szándékait, reméljük, a megvalósult művek igazolják majd.

GESZTI PÁL

filmvilág

II. évfolyam 12. szám. — Filmművészeti folyóirat. — Megjelenik minden hónap 1-én és 15-én. — Felelős szerkesztő: Hámos György. Felelős kiadó: Sala Sándor, a Lapkiadó Vállalat igazgatója — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Lenin körút 9-11. Telefon: 221-285 — Terjeszti a Magyar Posta — Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1. és bármely postahivatalnál — Előfizetés 1/4 évre 24,— Ft. Csekk számlaszám: egyéni előfizetésnél 61.238, közületnél 61.066. — Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest, Népköztársaság útja 21. 2-592017 Athenaeum (F. v. Soproni Béla)

DULSZKA ASSZONY ERKÖLCSE

A csehszlovák filmgyártás megfilmesítette *Gabriella Zápolska* színdarabját a *Dulszka asszony erkölcsét*. A forgatókönyvet a darab nyomán *Jiri Fried* írta. Rendező: *Jiri Kreicik*, operatőr: *Vladimír Novotný*, zeneszerző: *Jiri Sust*, Főszereplők: *Zdenka Baldová*, *Bedrich Vrbsky*, *Vladimír Ráz*, *Vlasta Fabiánová*, *Marie Tamasová*, *Jirina Seibalová*, *Jana Breichová*.

filmvilág

Ára: 4,— Ft

GINA LOLLOBRIGIDA
a »Kenyér, szerelem, fantázia«
című olasz film főszereplője.
A balatoni filmbemutatók
műsorából